

Getting Out from Under the Mountain:
Reawakening Our Desire in the Month of Adar
חודש אדר א', תשע"ו

(1 שמות (משפטים) – פרק כד, פסוק ז

וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית, וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם; וַיֹּאמְרוּ, כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ד' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

(2 מסכת שבת דף פח.

"וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר" (שמות יט, יז), אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

(3 תוספות (שם)

כפה עליהן הר כגיגית - ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן...

(4 מדרש תנחומא - פרשת נח, סימן ג

ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית... ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר, והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה, ענו כלם ואמרו "נעשה ונשמע" מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה¹, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו...

(5 מסכת שבת דף פח.

א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש **דכתיב "קימו וקבלו היהודים" (אסתר ט, כז) - קיימו מה שקיבלו כבר...**

(6 מסכת מגילה דף ז.

תניא ר' אליעזר אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר "ויאמר המן בלבו". ר' עקיבא אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר "ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה". ר"מ אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר "ויודע הדבר למרדכי". רבי יוסי בן דורמסקית אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר "ובבזה לא שלחו את ידם". אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא מלתא דעדיפא מכולהו **שנאמר "קימו וקבלו" קיימו למעלה מה שקיבלו למטה**. אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית ליה פירכא...

(7 תוספות (שם, וע"ע תוס' שבת דף פח.)

לכולהו איכא פירכא בר מדשמואל. וקשה דלשמואל מי ליכא פירכא דהא רבא גופיה הוא דאמר פרק רבי עקיבא (שבת דף פח. ושם). (מכאן מודעא רבה לאורייתא) שקבלו שנית בימי אחשורוש, אלמא דאיצטריך קרא לדרשא אחרינא? ויש לומר דלא חשיב האי פירכא דהא שפיר שמעינן מינה תרתי ולא דמי האי פירכא לשאר פירכות דאינך דסתר סברתם לגמרי.

(8 דברי אליהו – אסתר (הגר"א מווילנא זצ"ל) [וע"ע בחשק שלמה למסכת מגילה דף ז.]

...ו"ל דהנה בקרא דקימו וקבלו יש קרי וכתוב, דהקרי הוא "וקבלו", והכתיב הוא "וקבל", וא"כ י"ל דהכא למד שמואל מהקרי, דקיימו למעלה מה שקבלו למטה, והתם מפיק רבא מהכתיב

¹ ע"פ שיר השירים – פרק ה, פסוק ו – "שימני כחותם על־לִבִּיךָ כחותם על־זרועיךָ כפיִעֶזָה כפִּנּוֹת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כשֶׁאוֹל קִנְיָה רִשְׁפִּיה רִשְׁפִּי אֵשׁ שְׁלֵהֲבִתֶּיהָ."

דקיימו השתא מה שקיבל מרע"ה מכבר. והראיה דהכא במגילה הגירסא "שנאמר" קיימו וקבלו, ר"ל הקרי שאומרין אנחנו, ובשבת הגירסא "דכתיב" קיימו וקבלו, היינו הכתיב ע"כ.

(9) אסתר – פרק א, פסוק ח
והשתיה כדת אין אנס: כי כן יסד המלך על כל רב ביתו, לעשות כרצון איש ואיש.

(10) מסכת יומא – פרק ה, משנה ב
משניטל הארון, אבן הייתה שם מימות נביאים הראשונים, ושתייה הייתה נקראת....

(11) שמות (בשלח) – פרק יז, פסוק א
ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין למסעיהם על פי ד'; ויחנו בריפידים, ואין מים לשותת העם.

(12) שמות (בשלח) – פרק יז, פסוק ח
ויבא עמלק וילחם עם ישראל בריפידים.

(13) מסכת סנהדרין דף קו.
מאי לשון רפידים? רבי אליעזר אומר רפידים שמה, רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה.

(14) שמות (יתרו) – פרק כ, פסוק ב (ע"פ רבינו יונה)
אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

(15) דברים (עקב) – פרק יא, פסוק יג
והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי, אשר אנכי מצוה אתכם היום, לאהבה את ד' אלקיכם, וילעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם.

(16) שמות (בא) – פרק יב
כה והיה כי תבאו אל הארץ, אשר יתן ד' לכם פאר דבר; ושמרתם את העבדה הזאת. כו והיה כי יאמרו אליכם בניכם: מה העבדה הזאת לכם.

(17) במדבר (בלק) – פרק כג, פסוק כא
לא הבית און בנעקב, ולא ראה עמל בישראל; ד' אלקיו עמו, ותרועת מלך בו.

(18) אור החיים הקדוש (שם)
גם נתכוון לומר, שהצדיקים הגם שעושים מצות וכל עסקם בתורה אינם מרגישים שיש להם עמל על דרך אומרו "עמל הוא בעיני" (תהלים עג) אלא אדרבא כאדם המרויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה.

(19) ישעיה – פרק מג, פסוק כב
ולא אתי קראת עקב, כי נגעת בי ישראל.

(20) שם משמואל – פרשת ויקרא, שנת תרע"ו
המגיד מדובנא ז"ל פירש על פי משל לסוחר שבא מן הדרך וחבילתו אתו ואמר לסבל להוליך לו חבילתו לביתו, וכשבא לביתו תבע ממנו הסבל שכר גדול ואמר שמגיע לו שכר גדול באשר המשא היי גדול וכבד, וענה לו הסוחר אי"כ נראה שנתחלפה לך חבילתי במשא אחר שהרי חבילתי היתה נקוי וקלה אי"כ לא את חבילתי נשאת כלל, כך אמר הש"י לישראל אם יגעת בי הרי נראה שלא אותי קראת כלל, ודפח"ח.

(21) אסתר – ר"ת תחלתו אונס סופו רצון